

Laivanisännän suorittama omavalvonta

TRAFICOM/58623/03.04.01.00/2019

Määräyksen tausta ja säädösperusta

Matkustaja-alusturvallisuuslainsäädännön muuttamisen (HE 198/2018) yhteydessä muutettiin alusten teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettua lakia (1686/2009, alusturvallisuuslaki) niin, että mahdollistetaan eräiden alusryhmien siirtyminen omavalvontaan tietyin edellytyksin. Omavalvonnalla tarkoitetaan laivanisännän itsensä suorittamaa säännöllistä oman aluksensa turvallisuusarviointia ja siitä raportointia Liikenne- ja viestintäviraston sähköiseen tietojärjestelmään.

Alusturvallisuuslain 36 a §:n 5 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarkemmat määräykset omavalvontasuunnitelman sisällöstä ja omavalvontasuunnitelman mukaisten toimenpiteiden ilmoittamisesta merenkulun sähköiseen tietojärjestelmään sekä omavalvontaa suorittamaan hyväksyttävän laivanisännän pätevyydestä. Määräyksellä täsmennetään kyseistä alusturvallisuuslain säännöstä määrittelemällä omavalvontaa suorittavan henkilön pätevyys sekä yksilöimällä omavalvontasuunnitelman tarkempi sisältö.

Määräyksen valmistelu

Määräysluonnos on valmisteltu virkatyönä Liikenne- ja viestintävirastossa.

Määräysluonnoksessa on huomioitu alusturvallisuuslain muutokset.

Määräysluonnos ja perustelumuistioluonnos olivat sidosryhmillä lausuttavana 20.9.-25.10.2019. Lausunnon antoivat Väylävirasto, Merivoimien esikunta, Suomen Varustamot ry, Onnettomuustutkintakeskus, Alfons Håkans sekä yksityishenkilö x. Väylävirastolla, Merivoimien esikunnalla ja Suomen Varustamot ry:llä ei ollut määräykseen lausuttavaa. Onnettomuustutkintakeskus esitti, että omavalvonta-asiakirjojen tai niiden sisältämän tiedon tulisi löytyä alukselta, jotta se olisi mahdollisessa onnettomuustilanteessa Onnettomuustutkintakeskuksen käytettävissä. Nämä asiakirjat ja niiden sisältämä tieto on saatavissa Liikenne- ja viestintäviraston Purkki-järjestelmästä joten mahdollisessa onnettomuustilanteessa ne on saatavissa Onnettomuustutkintakeskuksen käyttöön. Alfons Håkans sekä yksityishenkilö x esittivät, että myös insinööritutkimnon omaavilla henkilöillä olisi pätevyys suorittaa omavalvontaa. Alfons Håkans myös toivoi, ettei omavalvontaa suorittavan henkilön pätevyyskirjan tarvitsisi välttämättä olla voimassa. Nämä lausunnot otettiin huomioon määräyksessä lisäämällä määräyksen kohtaan 2.2 laivainsinöörin, koneinsinöörin tai muun merenkulkualan insinöörin tutkinto omavalvontaa suorittavan pätevyyden perustana. Lisäksi lisättiin myös sellaiselle henkilölle mahdollisuus suorittaa omavalvontaa, jolla on ollut voimassa jokin kohdassa mainittu pätevyyskirja.

Arvio määräyksen vaikutuksista

Määräyksen myötä omavalvonnan piiriin hyväksytyjen laivanisäntien vastuu toimintansa turvallisuudesta ja vaatimustenmukaisuudesta kasvaa. Laivanisäntien katsastuksesta aiheutuvat kustannukset pienenevät sekä turvallisuusarvioinnin joustavuus lisääntyy.

Määräyksellä ei ole vaikutusta ympäristöön tai esteettömyyteen.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 Yleistä

1.1 Määräyksen soveltamisalaan kuuluvat alukset

Kohdassa todettaisiin, että määräystä sovelletaan peruskatsastettuun kotimaanliikenteessä liikennöivään omavalvonnan piiriin kuuluvaan

- 1) ammattiveneeseen;
- 2) proomuun; sekä
- 3) alle 24 metrin pituiseen lastialukseen.

1.2 Määritelmät

Määritelmien 1 kohdan mukaan Purkilla tarkoitetaan alusturvallisuuslain 36 a §:n mukaista sähköistä tietojärjestelmää.

2 Omavalvonta

2.1 Laivanisännän hyväksyminen suorittamaan omavalvontaa

Kohdassa on omavalvontaa koskeva hakumenettely. Omavalvontaan siirtymistä haetaan kirjallisesti Liikenne- ja viestintävirastolta. Hakemuksessa on oltava kirjallinen kuvaus omavalvontatoimenpiteistä sekä selvitys omavalvontaa suorittavan henkilön pätevyydestä.

2.2 Omavalvontaa suorittavan pätevyys

Kohdassa määritetään omavalvontaa suorittavan laivanisännän tai hänen palveluksessaan olevan henkilön pätevyys. Omavalvontaa suorittavan henkilön riittäväksi pätevyudeksi katsotaan, jos hänellä on tai on ollut voimassa oleva kansipäällystön pätevyyskirja, joka on jokin seuraavista:

- 1) merikapteeninkirja;
- 2) yliperämiehenkirja;
- 3) vahtiperämiehenkirja;
- 4) lähiliikenteen päällikkökirja;
- 5) lähiliikenteen perämiehenkirja;
- 6) kotimaanliikenteen laivurinkirja; tai
- 7) kuljettajankirja.

Riittäväksi pätevyudeksi katsotaan myös laivainsinöörin, koneinsinöörin tai muun merenkulkualan insinöörin tutkinto ja työkokemusta tutkinnon mukaisessa tehtävässä vähintään viisi vuotta.

2.3 Omavalvontasuunnitelma

Kohdassa todetaan laivanisännän olevan vastuussa omavalvontasuunnitelman laatimisesta, päivittämisestä ja sen noudattamisesta. Lisäksi kohdassa yksilöidään omavalvontasuunnitelman sisältö.

Omavalvontasuunnitelman tulee sisältää seuraavat asiat:

- 1) selvitys aluksen käytönaikaisen kunnon seuraamista;
- 2) aluksen huollot sekä vaaditut tarkastukset ja näiden dokumentointi;
- 3) selvitys alukseen liittyvien dokumenttien ajantasaisuuden seurannasta;
- 4) selvitys alukseen liittyvien säädösten seurannasta;
- 5) selvitys omavalvonnasta vastaavan henkilön pätevyydestä; sekä
- 6) kuvaus omavalvontatoimenpiteiden raportoinnista Liikenne- ja viestintävirastolle.

Jos omavalvontasuunnitelmaa muutetaan, on muutettu suunnitelma toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle viipymättä.

2.4 Hyväksynnän peruuttaminen

Kohdassa todetaan, että jos laivanisäntä ei noudata omavalvonnalle asetettuja vaatimuksia, voi Liikenne- ja viestintävirasto peruuttaa omavalvontahyväksynnän väliaikaisesti tai kokonaan.

Liikenne- ja viestintävirasto voi peruuttaa laivanisännälle myönnetyn omavalvontahyväksynnän, jos:

- 1) laivanisännällä ei ole käytettävissä tämän määräyksen mukaista pätevää henkilöä; tai
- 2) laivanisäntä ei noudata omavalvontasuunnitelmaa; tai
- 3) laivanisäntä ei ilmoita suoritetuista omavalvontatoimenpiteistä asetetussa määräajassa.

3 Toimenpiteiden ilmoittaminen

Kohdassa määritetään järjestelmä, johon omavalvontatoimenpiteet tulee ilmoittaa. Toimenpiteet ilmoitetaan Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämään Purkki-järjestelmään. Purkin käyttöoikeuksia haetaan Liikenne- ja viestintävirastolta. Purkissa täytetään sen omavalvontatoiminnossa vaadittavat tiedot. Alukselle tehtävät omavalvontatoimenpiteet on ilmoitettava Purkkiin heti toimenpiteen suorittamisen jälkeen.

Omavalvontatoimenpiteet ilmoitetaan vuosittain 1. huhtikuuta – 31. lokakuuta välisenä aikana.

Määräyksen aikataulu

Määräys annetaan joulukuussa 2019 ja se tulee voimaan 21.12.2019.

Määräyksestä viestiminen

Määräyshankepäättös on julkaistu Liikenne- ja viestintäviraston internetsivuilla ja se on lähetetty myös sähköpostitse tiedoksi sidosryhmille.

Määräysluonnos ja perustelumistio olivat sidosryhmillä lausuttavana 20.9.-25.10.2019.

Valmis määräys julkaistaan Finlexissä ja Liikenne- ja viestintäviraston internetsivuilla.